

جمعیت فصلنامه جمعیت زنان اسلامی
سال ۲۸ شماره ۲۸ زمستان ۱۳۷۸
تور

- ما را چه شده است؟
- ترور حجابیان و پیامدها
- معنویت در جهان معاصر از دیدگاه امام خمینی(س)
- فاطمه، نور عالم
- جمعیت زنان در سایر ملل

مصاحبه با خانم دباغ

● حضرت امام معماری بودند برای احیای شخصیت، موقعیت و حقوق زنان در طول تاریخ.

● زمانی که برخی علمای بزرگ به امام پیغام می‌دادند که زن بدون اجازه شوهر یا پدر چگونه می‌تواند در تظاهرات حاضر شود و در کوچه و خیابان مبارزه کند، حضرت امام اعلام نظر کردند که کار واجب احتیاج به اذن ندارد و نماز جمعه و تظاهرات جزو وظیفه همگان اعم از مرد و زن است.

و آلت دست دیگران شدن را برای خود یک افتخار می‌دانستند و تعدادی نیز احساس می‌کردند که جدا بودن از مسائل اجتماعی و سیاسی می‌تواند در بهتر حفظ کردن دین آن‌ها مؤثر باشد و تنها تعداد بسیار کمی از زن‌های جامعه ما متوجه قضایا بوده و شرایط را درک می‌کردند. این درک نیز ناشی از برخورد خود آنان و یا شناخت از طریق همسران و خانواده‌های آنان و کسانی بود که در رابطه با مسائل انقلاب و حرکت‌های امام شناخت‌هایی پیدا کرده بودند. اگر ملاقات‌های حضرت امام با اقشار مختلف را بررسی کنید

کمتر سخنرانی را می‌یابیم که اشاره‌ای به مسائل خانم‌ها نداشته باشد. حتی در زمان صحبت با پرسنل سپاه و بسیج می‌بینیم که سخنان ایشان به خانم‌ها اشاره دارد، آن‌جا که می‌فرمایند: «اگر مرد هم به معراج می‌رود از دامن زن است.» امام عروج مردان را از وجود شیطانی و حیوانی به وجود ربانی و حضور در هیاهوی جنگ را نشأت گرفته از دامن

□ امام خمینی چه تأثیر و نقشی در احیای منزلت زن مسلمان داشتند؟

- حضرت امام خمینی رضوان‌الله تعالی علیه بعد از قضایای ۱۵ خرداد و موقعیت اجتماعی که در روزهای اول انقلاب وجود داشت حیات تازه‌ای را به زن‌های ما اعطا کردند. در واقع امام (ره) حیات زنان را - که در طول تاریخ هزار و سیصد و اندی سال بعد از رسالت رسول گرامی در لابه‌لای اوراق تاریخ مفقود شده بود یا مفقود کرده بودند - دوباره زنده کردند.

قبل از پیروزی انقلاب صرفاً تعداد انگشت‌شماری از زنان به این حقیقت که دارای حقوقی هستند و این حقوق به آنان مجال نقش‌آفرینی در میدان‌های سیاسی و اجتماعی اعطا می‌کند واقف بودند، ولی در کل، اکثریت زنان جامعه به دور از این فکر و اندیشه بودند. قبل از انقلاب تعدادی از زنان، حضور در مجامع اجتماعی و سیاسی، از خود بیگانگی

زن‌ها می‌داند.

امام (س) در جایی می‌فرمایند: «انقلاب مدیون زن‌هاست و اگر نگوییم سهم زنان در پیروزی انقلاب بیشتر از مردان بوده کمتر هم نیست.»

در این جا انسان پی می‌برد که حضرت امام معماری بودند برای احیای شخصیت، موقعیت و حقوق زنان در طول تاریخ. زمانی که برخی علمای بزرگ به امام پیغام می‌دادند که زن بدون اجازه شوهر یا پدر چگونه می‌تواند در تظاهرات حاضر شود و در کوچه و خیابان مبارزه کند، حضرت امام اعلام نظر کردند که کار واجب احتیاج به اذن ندارد و نماز جمعه و تظاهرات جزو وظیفه همگان اعم از مرد و زن است. حال اگر زن‌های ما درست متوجه می‌شدند که امام چه نعمتی به آن‌ها داده و از این الطاف الهی خوب بهره‌برداری می‌کردند، امروز در جامعه با مشکلات، اختلافات خانوادگی و این‌که اصولاً جایگاه زن کجاست روبه‌رو نمی‌شدیم و احتیاجی به برگزاری سمینار و امثال آن برای بررسی منزلت و جایگاه زن نداشتیم.

همان‌طور که برای مردها این کار را نمی‌کنند. شما در جامعه نمی‌بینید همایشی را برای روشن شدن جایگاه مردها برگزار کنند.

□ آیا این وضعیت ناشی از قوانین حقوقی ما نیست؟

- در رابطه با حقوق زنان، ما با کمبود قانون مواجه نیستیم؛ زیرا آنچه که در حد گنجایش فکری بشر بوده و برای احقاق حقوق زنان می‌توانسته از قرآن و سنت و احادیث استنباط شود، تدوین شده است. اما یکی از دلایل بزرگی که مانع وقوف زنان به حقوقشان است، قشر دیگر جامعه، یعنی مردها هستند. مادامی که مردها به یک بازننگری در رابطه با مسائل و حقوق زنان نرسند و به این موضوع توجه نکنند که حضرت امام خمینی برای احقاق حقوق زنان چه اقداماتی انجام دادند، مشکل خواهیم داشت.

متأسفانه هنوز نتوانسته‌ایم مردانمان را ولو در سنین پایین، به گونه‌ای تربیت کنیم و به رشد برسانیم که بتوانند دختر و پسر و زن و مرد را از جهات حقوق بشری، حقوق اجتماعی و حقوق زناشویی یکسان بدانند. عدم درک درست مردان از حقوق زنان، متأسفانه باعث گردیده که اکثر اوقات، تظلماتی را نسبت به زن‌ها در جامعه اسلامی و

حکومت اسلامی شاهد باشیم.

البته باید گفت که زنان ما نتوانستند آن چیزی که حضرت امام در مورد خانم‌ها از وجودشان سرمایه‌گذاری کردند، درک کنند و آن قشری هم که آن‌ها را گرفتند در یک مدت زمان کوتاهی دوباره آن‌ها را کردند.

اگر نموداری در رابطه با این مسائل از سال‌های اول انقلاب به بعد رسم کنیم می‌بینیم که تقریباً بعد از سال‌های هفتم و هشتم انقلاب این نمودار یک سیر صعودی را طی

● **حضرت امام خمینی رضوان‌ا... تعالی علیه بعد از قضایای ۱۵ خرداد و موقعیت اجتماعی که در روزهای اول انقلاب وجود داشت حیات تازه‌ای را به زن‌های ما اعطا کردند.**

● **در واقع امام (ره) حیات زنان را - که در طول تاریخ هزاروسیصدواندی سال بعد از رسالت رسول گرامی در لابه‌لای اوراق تاریخ مفقود شده بود یا مفقود کرده بودند - دوباره زنده کردند.**

کرده است. از جمله، ازدواج‌ها با تجمل‌گرایی همراه شده و اشکال خاصی به خود می‌گیرد.

□ شما علت این درج‌ازدن یا رجعت به گذشته را چه

می‌دانید؟

- علت را متوجه خانم‌ها می‌دانم. من معتقدم که وقتی انسان به چیزی اعتقاد راسخ پیدا کند، آن‌ها را نمی‌کند. خانم‌های ما هنوز به باور درستی نرسیده‌اند که جایگاهی را که حضرت امام به آن‌ها داده حفظ کنند، لذا دوباره شاهد گرایش به تجمل‌گرایی و... هستیم.

البته زنان ما در صحنه‌های مختلف حضور دارند. عده‌ای به خاطر مسائل اقتصادی، عده‌ای هم به خاطر آن‌که فکر می‌کنند کار بیرون به خانم‌ها شخصیت می‌دهد به اشتغال بیرون از منزل می‌پردازند. اما فقط عده کمی هستند که به عنوان یک تکلیف و وظیفه جهت حفظ کردن جایگاه زنان، در بیرون از خانه فعالیت می‌کنند.

● اگر زن‌های ما درست متوجه می‌شدند که امام چه نعمتی به آن‌ها داده و از این الطاف الهی خوب بهره‌برداری می‌کردند، امروز در جامعه با مشکلات، اختلافات خانوادگی و این‌که اصولاً جایگاه زن کجاست روبه‌رو نمی‌شدیم و احتیاجی به برگزاری سمینار و امثال آن برای بررسی منزلت و جایگاه زن نداشتیم.

● در رابطه با حقوق زنان، ما با کمبود قانون مواجه نیستیم؛ زیرا آن‌چه که در حد گنجایش فکری بشر بوده و برای احقاق حقوق زنان می‌توانسته از قرآن و سنت و احادیث استنباط شود، تدوین شده است.

□ امام جایگاه زن مسلمان را احیا کردند. البته شاید لازم باشد که کارهای فرهنگی بیشتری انجام بدهیم تا این وضعیت به درستی تداوم پیدا کند. آیا فکر نمی‌کنید که وضعیت موجود ناشی از ضعف کارهای فرهنگی در کشور است؟

- متأسفانه بعد از پیروزی انقلاب اسلامی که جامعه ما تشنه فرهنگ ناب، تشنه اشباع شدن از وجود انسان متمدنی که از همه مسائل حیوانی و شهوانی به دور باشد بود، هشت سال جنگ تحمیلی و نابرابر با دنیا، خیلی از مسائل را از ما گرفت و پذیرفتن قطعنامه و دوران بازسازی هم همه افکار مسئولین و برنامه‌ریزان ما را اعم از زن و مرد، به سوی دیگر کشاند، لذا نتیجه آن شد که از آن فرهنگ یک مقداری فاصله گرفته شد.

در این جا دوباره می‌گوییم که اگر زنان جامعه ما متوجه داده‌های حضرت امام (س) بودند، جایگاهی را که با این همه اوصاف پیدا کرده بودند با تهاجم فرهنگی و یا کمبود مسائل فرهنگی از دست نمی‌دادند. امروز نیز بایستی از طریق کار فرهنگی به احیای تفکر و اندیشه حضرت امام (س) پردازیم. برگزاری همه‌ساله هفته‌ای به نام زن که در آن از زنان تعریف کنند و هدیه‌ای بدهند و بعد تا سال آینده همه‌چیز به فراموشی سپرده شود، مشکلی را حل

نمی‌کند. فکر می‌کنم اگر بخواهند برای ولادت حضرت فاطمه (س) به عنوان هفته زن برنامه‌ای را برپا کنند بهتر است اسم آن را عوض کرده و بگذارند «هفته زن برای آموزش دادن به مردها». در این هفته می‌توان مردان جامعه را آموزش داد تا به شناخت درستی از حقوق زنان برسند. زنان نیز می‌توانند با آموزش و شناخت جایگاه واقعی خود، در همان مسیر حرکت کنند.

□ راه کارهای عملی برای رسیدن دوباره به آن جایگاه و

خودباوری چیست؟

- بازشناسی در اندیشه و تفکر امام (س) که نشأت گرفته از تاریخ و قرآن و سنت است، بازگشت به اندیشه و افکار امام و توجهات خاصی که حضرت امام در مورد مسائل تربیتی، خانه و خانواده داشتند، از جمله کارهایی است که می‌توان برای رسیدن به خودباوری انجام داد. این موارد آموزش‌های بسیار زیبا و کاملی خواهد بود. لازم است مدیران فرهنگی کشور با تشکیل جلساتی به این باور برسند و بعد به صورت کلاس‌های مختلف به صورت فیلم در صداوسیما به مردم ارائه کنند.

متأسفانه در مورد خودباوری خانم‌ها در صداوسیما نیز دچار مشکل هستیم. در فیلم‌ها معمولاً زنان چادری با مواردی چون جیغ زدن، ترسیدن و فرار کردن از مسئولیت نشان داده می‌شوند. اگر یک زنی هم پیدا شود که کمی جرأت دارد اغلب زنی است مدرن که یک مانتو و شلوار شیک پوشیده است. یعنی واقعاً برخی مدیران روی این موارد حساب باز نمی‌کنند که اصلاً هدف حضرت امام از پیاده کردن این مسائل چه بوده و چرا امام با زن‌ها این‌گونه رفتار کردند؟ از خود نمی‌پرسند که اگر زن‌ها در زمان انقلاب و هشت سال دفاع مقدس به میدان نیامده بودند چه اتفاقی می‌افتاد؟ به اعتقاد من، فقدان چنین درکی است که منجر به تولید آن برنامه‌های تلویزیونی می‌شود؟

در این جا افرادی باید باشند که نسبت به اثرات سوء فرهنگی چنین سریال‌ها و نمایش‌هایی آگاه باشند. برای ساخت این برنامه‌ها باید از کارشناسان آشنا به مسائل جامعه‌شناسی، روان‌شناسی و تربیتی که با افکار و اندیشه‌های امام آشنایی کافی داشته باشند استفاده کنند. این کارشناسان می‌توانند با استفاده از افکار و نظریات امام

جزوه و کتاب‌هایی را تدوین و تألیف کنند و در اختیار خانم‌ها قرار دهند.

□ صاحب‌نظران معتقدند که توسعه یک کشور بستگی به مشارکت زنان دارد. هرچقدر میزان این مشارکت زن‌ها در کارها بیشتر باشد میزان توسعه‌یافتگی نیز بیشتر خواهد بود. امام نیز معتقد بودند زن‌ها باید در مقررات اساسی کشور دخالت کنند و به‌نوعی زنان را به مشارکت فرامی‌خوانند. لطفاً توضیحات بیشتری در این باره بفرمایید.

- من فکر می‌کنم منظور حضرت امام (س) از توسعه، توسعه فکری و ذهنی و اشباع شدن جامعه از توسعه‌یافتگی زن و مرد است که موضوع پیچیده‌ای است. شما می‌بینید در قرآن کریم وقتی بحث از ثواب، امر به معروف، خمس و... است هرگز گفته نشده که اگر مردی این اعمال را انجام بدهد ثواب بیشتری می‌برد و اگر زنی همان عمل را انجام بدهد ثواب کمتر می‌برد. در هیچ موردی کار خاصی برای مردان در نظر گرفته نشده به‌جز جهاد. البته در دیدگاه حضرت امام مشاهده می‌کنیم که می‌فرمایند اگر جنگی بر یک حکومت اسلامی تحمیل شود، در کنار جهاد، بر همه زنان و مردان و پیر و جوان دفاع واجب خواهد بود و دفاع نیز مرد و زن نمی‌شناسد. بنابراین توسعه‌ای که حضرت امام می‌فرمایند در رابطه با ساختار اجتماعی است. وجود انسان به‌عنوان یک زن و یک مرد در همه جا وقتی حضور پیدا می‌کند رشد توسعه را شتاب می‌بخشد و حرکت را تندتر می‌کند و شکل خاص خود را پیدا می‌کند. حال اگر ما یکی از این دو، یعنی صرفاً مردها را وارد قضیه کنیم خیلی از جاها این چرخ لنگ خواهد زد. پیغمبر اکرم (ص) در اکثر جنگ‌ها خانم‌ها را به همراه خود می‌بردند زیرا زنان علاوه بر تهیه آب، رسیدگی به مجروحین و... با خواندن سرود نیز از نظر تقویت روحیه برای جنگجویان بسیار مؤثر بودند. در جایی هم که لازم بود شمشیر می‌زدند مانند جنگ خیبر و جنگ احد که آن زن از پیغمبر دفاع کرد تا جنگجویان رسیدند.

□ شما جزء هیئت اعزامی ایران برای ارائه پیام تاریخی حضرت امام (ره) به رهبر شوروی بودید، چه ویژگی بارزی در شما وجود داشت که حضرت امام به‌عنوان

● قبل از انقلاب تعدادی از زنان، حضور در مجامع اجتماعی و سیاسی، از خودبیگانگی و آلت دست دیگران شدن را برای خود یک افتخار می‌دانستند و تعدادی نیز احساس می‌کردند که جدا بودن از مسائل اجتماعی و سیاسی می‌تواند در بهتر حفظ کردن دین آن‌ها مؤثر باشد.

● عدم درک درست مردان از حقوق زنان، متأسفانه باعث گردیده که اکثر اوقات، تظلماتی را نسبت به زن‌ها در جامعه اسلامی و حکومت اسلامی شاهد باشیم.

یک زن شما را در هیئت اعزامی قرار دادند؟

- اگر این سؤال از حضرت امام می‌شد قطعاً جواب قانع‌کننده‌تری به دست می‌آوردید. فکر می‌کنم آن شناختی که در آن مقطع تاریخی، حضرت امام رضوان... تعالی علیه از بنده داشتند چه شناخت قبل از انقلاب و چه بعد آن اگر از خانم دیگری هم داشتند، آن خانم را انتخاب می‌کردند. حضرت امام از مبارزات قبل از انقلاب، ایستادگی در زندان در مقابل ساواک، شش ماه زندگی در زیرزمین نمودن در هتل در خارج از کشور، در حالی که نه پول داشتم و نه زبان بلد بودم و در آنجا با عوض کردن ملافه و خوردن یک وعده غذا روزگار می‌گذراندم، تا این‌که با بچه‌های فراری که من را پیدا کرده بودند به محضر امام رفتم و حضرت امام از این مسائل دقیقاً اطلاع داشتند. حدود چهار ماهی هم که در نوفل‌لوشاتو در خدمت ایشان خدمتگزار بودم، ایشان بیشتر از گذشته نسبت به بنده شناخت پیدا کرده بودند. سفر به روسیه، سفر بسیار پر مخاطره‌ای بود و بر حسب ظاهر، نامه‌ای توسط یک رهبر برای رهبر جامعه دیگری نوشته شده بود و دو نفر هم انتخاب شده بودند که پیام را ابلاغ کنند. حاج احمد آقا (ره) همان روزی که قرار پرواز داشتیم آمدند فرودگاه گفتند: امام فرمودند که اعضای هیئت وصیت‌نامه‌هایشان را بنویسند. امام در واقع

● در قرآن کریم وقتی بحث از ثواب، امر به معروف، خمس و... است مرکز گفته نشده که اگر مردی این اعمال را انجام بدهد ثواب بیشتری می برد و اگر زنی همان عمل را انجام بدهد ثواب کمتر می برد. در هیچ موردی کار خاصی برای مردان در نظر گرفته نشده به جز جهاد.

● امام (س) در جایی می فرمایند: «انقلاب مدیون زن هاست و اگر نکویم سهم زنان در پیروزی انقلاب بیشتر از مردان بوده کمتر هم نیست.»

● خانم های ما هنوز به باور درستی نرسیده اند که جایگاهی را که حضرت امام به آن ها داده حفظ کنند، لذا دوباره شاهد گرایش به تجمل گرایی و... هستیم.

● آقای خاتمی با آن زبان و کلمات زیبا که خداوند در کلامشان گذاشته است، توانستند وسیله نزدیکی و آشتی دو نسل انقلاب و جوانان را فراهم کنند.

● فکر می کنم اگر بخواهند برای ولادت حضرت فاطمه (س) به عنوان هفته زن برنامه ای را برپا کنند بهتر است اسم آن را عوض کرده و بگذارند «هفته زن برای آموزش دادن به مردها». در این هفته می توان مردان جامعه را آموزش داد تا به شناخت درستی از حقوق زنان برسند. زنان نیز می توانند با آموزش و شناخت جایگاه واقعی خود، در همان مسیر حرکت کنند.

می خواستند در مورد این قضیه، اعلام خطر کنند؛ زیرا احتمال دزدیده شدن هواپیما توسط آمریکایی ها یا انفجار هواپیما و حبس ما در شوروی می رفت، لذا امام با توجه به سابقه مبارزاتی بنده و زندگی مخفی من در انگلستان، فرانسه، سوریه و لبنان می خواستند کسی را مأمور کنند که زود از میدان به در نرفته و خودش را نبازد.

□ در آن سفر چه اتفاقی افتاد؟ آیا رهبر شوروی به راحتی پذیرای پیام امام شدند؟

- ما تا زمانی که از تهران پرواز کردیم از مفاد نامه اطلاع نداشتیم اما وقتی نامه را باز کردیم از کلمات گوه ربار هدایتی و پیش بینی عظیم امام که می فرمودند باید حواستان را جمع کنید و حال که از کمونیست می بُرید مواظب باشید که در دامن سرمایه داری غرب نغلطید، مطلع شدیم. در موقع خواندن نامه توسط آیت... جوادی آملی چندین بار حالت برافروختگی و هیجان زدگی بر آقای گورباچف مستولی شد. حضرت امام فرموده بودند پس از ابلاغ نامه بدون وقفه به ایران برگردید و دقیقاً بعد از گذشت سال ها و نگاه به فضای روسیه می بینیم که موضوعیت نامه و مسائل آن بیشتر از قبل خود را نشان می دهد.

□ از بُعد تربیتی، حضرت امام معتقد بودند همان طور که قرآن کریم انسان ساز است، زنان نیز انسان سازند و انسان سازی زن را هم سطح ارزش انسان سازی قرآن کریم می دانستند. لطفاً در مورد این نظر امام توضیح بیشتری بدهید؟

- این مسائل فقط دردهای ما را زیاد می کند. زمانی که یک زن مقام و منزلت خودش را در حد یک کیلو طلا و یا چند سکه و دوتا پیراهن می داند، نمی تواند معنای اصلی و حقیقت امر را نشان بدهد. در واقع حقیقت امر نقش آفرینی زنان در تربیت فرزندان است. حال اگر این نقش سازندگی و رشد دهنده را در زنان نادیده بگیریم خلاف مروت است، به همین دلیل حضرت امام می فرمایند: زمانی که شما جوان رعنائی را می بینید که از تربیت و ادب کافی برخوردار است باید فوراً از مادر او تجلیل کنید. در این جا اجازه بدهید به بیت رهبری برگشته و در مورد حاج احمد آقا صحبت کنیم. این مرد بزرگ و شخصیت والا مقام با همه فشارهایی که روی دوشش بود و مسئولیتی که در قبال بیت

داشت و می‌بایستی به تنهایی جوابگوی همگان باشد، به حضور مادرشان می‌رفتند، می‌ایستادند و سلام می‌کردند و تنها با اذن مادر، مقابل ایشان زانو می‌زدند. ایشان حتی در زمان رفتن هم از مادر بزرگوارشان اجازه رفتن می‌خواستند.

و این حقیقتاً امتیازی است که اسلام ناب به زن‌ها داده که متأسفانه به دلیل عدم شناخت، از آن استفاده نمی‌کنند، لذا حضرت امام در مقطعی که مشکلاتی برای همسران عزیز مفقودالآثرها پیش آمده بود، فرمودند: من امتیازات ولایتم را به همسران مفقودالآثرها می‌دهم و آن‌ها می‌توانند طلاق گرفته و ازدواج مجدد کنند. در این جا می‌بینید که حضرت امام توجه خاص به مسائل تربیتی اجتماع داشتند و در جایی که احساس می‌کردند امکان دارد اجتماع به خطر بیفتد، حق و حقوق خودشان را تفویض می‌کردند، لذا فکر می‌کنم ما از امام و دیدگاه‌ها، خواسته‌ها و روش‌های ایشان خیلی فاصله گرفته‌ایم.

امیدوارم در سالی که به نام سال امام مطرح شده، با برگزارکردن چند همایش و سمینار، مصاحبه و نقل خاطرات بسنده نکنیم، بلکه باید با نگرشی عمیق و به صورت تدوین شده کلاس‌هایی را در آموزش و پرورش و دستگاه‌های فرهنگی و دانشگاه‌ها برگزار کنیم و دیدگاه‌های حضرت امام را به نسل جوان ارائه بدهیم. اگر این کار را شروع کنیم، فاصله را کم کرده‌ایم. این حرکتی است که آقای خاتمی بسیار زیبا شروع کردند که باید از ایشان تشکر کنیم؛ زیرا آن فاصله‌ای که می‌رفت نسل دیروز، یعنی نسل انقلاب را از نسل امروز، یعنی نسل جوان جدا کند و نسل جوان را در یک مسیر دیگری قرار بدهد، با یک حرکت بسیار زیبا و حساب شده با آن اثراتی که خداوند متعال در کلمات ایشان و زبان ایشان گذاشتند، باعث شد که این اثرات بر قلب جوان‌ها نشسته و وسیله آستی و نزدیکی دو نسل فراهم گردد و آن حرکت دیگری که با اعلام سال امام خمینی، توسط رهبر معظم انقلاب، بر این دریای مواج ایجاد شد که امسال سال امام قرار بگیرد، با توجه به صدمین سال ولادت حضرت امام، این موج‌ها را به هم نزدیک بکند تا ان شاء... با این امواجی که ایجاد شده نسل آینده و نسل امروز بتوانند از طریق نسل انقلاب با انفاس قدسیه حضرت

امام آشنایی و انس داشته، استفاده و شناخت لازم را ببرند تا شناخت بیشتری نسبت به دیدگاه‌های ایشان پیدا کنند.

□ فکر می‌کنید که این فاصله‌ها چرا ایجاد شده؟

- به نظرم می‌رسد که این سؤال چند جواب داشته باشد. اولین پاسخ، مسئولین هستند که باید جوابگوی نسل امروز و نسل آینده باشند. برنامه‌ریزان و مدیران ما نتوانسته‌اند با خواسته‌های امام (س) خود را وفق بدهند. الآن اگر در خانه اکثر مدیران جامعه حضور پیدا کنید آن‌چنان تجملی را در آن جا می‌بینید که البته با توجه به شرایط جامعه، امری طبیعی تلقی می‌شود. قشر دیگر جامعه به عنوان دستورگیرنده نیز از دیدگاه‌ها فاصله می‌گیرند زیرا سعی می‌کنند هر کدام به شکلی با متوسل شدن به هر چیزی بتوانند خود را به افراد بالاتر از خود نزدیک کنند.

همه توجه‌ها معطوف شده است به مسائل اقتصادی و حل معضل اقتصادی تا بتواند این جایگاه را پر کند. این نگرش باعث شده که از بسیاری مسائل عقب بمانند. من معتقد نیستم که الآن وضع اقتصادی جامعه خوب نیست بلکه وضع جامعه صرفاً مربوط به نوع کار مدیران می‌شود یعنی ندانم کاری مدیران و تبلیغ نادرست آنها در رابطه با مسائل اقتصادی، علت حریص شدن جامعه گشته و باعث شده که ذهن افراد به شکلی ناقص معطوف به قضایای اقتصادی بشود لذا ما از یاد برده‌ایم که چه بوده و چه داشته‌ایم و حضرت امام چه اهدافی را دنبال می‌کردند. ما متأسفانه در حال درجا زدن هستیم.

امیدوارم ان شاء... به زودی زود با رهبری رهبر معظم انقلاب و توجه خاص آقای خاتمی رئیس جمهور عزیزمان به مسائل فرهنگی و تربیتی جامعه، به جایی برسیم که لازم باشد در لحظه لحظه‌های زندگی به کتاب عملی حضرت امام و روش تربیتی ایشان مراجعه کرده و بهره‌مند شویم.